

Εκκλησιαστικό Δίκαιο III (Μεταπτυχιακό)

Ενότητα 1η: Συστήματα χωρισμού κράτους - θρησκευμάτων

Κυριάκος Κυριαζόπουλος
Τμήμα Νομικής Α.Π.Θ.

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Συστήματα χωρισμού κράτους - θρησκευμάτων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Εισαγωγικά
2. Σύντομη επισκόπηση του συστήματος χωρισμού με πολυθρησκευτικότητα του κράτους
3. Ζητήματα διακρίσεων
4. Σύντομη επισκόπηση του γαλλικού συστήματος χωρισμού με λαϊκό χαρακτήρα του κράτους

Σκοποί ενότητας

- Γνωριμία με το αντικείμενο του μαθήματος.
- Κατανόηση των δύο βασικών συστημάτων χωρισμού κράτους – θρησκευμάτων.

Εισαγωγικά

- **Γενική θεματική:** οι σχέσεις κράτους-θρησκευμάτων ή κοινοτήτων μη θρησκευόντων, στις χώρες-μέλη της Ε.Ε. με παράδοση κατά πλειονότητα καθολική, προτεσταντική ή μικτή (καθολικοπροτεσταντική).
- Το σύστημα σχέσεων κράτους-θρησκευμάτων σε όλες αυτές τις χώρες είναι το **σύστημα χωρισμού με πολυθρησκευτικότητα του κράτους** (πολυθρησκευτικότητα = εκτεταμένη συνεργασία με ορισμένα θρησκευόμενα, τα οποία το ίδιο επιλέγει είτε με βάση νομικά κριτήρια, είτε με αυθαίρετη κυβερνητική απόφαση), εκτός από τη Γαλλία, όπου επικρατεί το **σύστημα χωρισμού με λαϊκό χαρακτήρα του κράτους** (σύστημα της θετικής κοσμικότητας/λαϊκότητας του κράτους).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Σύντομη επισκόπηση του συστήματος χωρισμού
με πολυθρησκευτικότητα του κράτους**

Χωρισμός με πολυθρησκευτικότητα του κράτους

- Ο χωρισμός γίνεται:
 - i. είτε με **αναγνώριση ενός ή περισσότερων θρησκευμάτων** σε συνταγματικό ή νομοθετικό επίπεδο (Κύπρος, Ιταλία, Ισπανία, Πολωνία, Λιθουανία),
 - ii. είτε χωρίς **καμία ειδική αναγνώριση θρησκευμάτων**.
- Οι σχέσεις κράτους-θρησκευμάτων στις χώρες με σύστημα χωρισμού με πολυθρησκευτικότητα του κράτους ρυθμίζονται **είτε νομοθετικά είτε μέσω συμβάσεων/συμφωνιών**.

Χαρακτηριστικά του συστήματος χωρισμού με πολυθρησκευτικότητα του κράτους (1/2)

- 1^η Αρχή: **χωρισμός** κράτους-θρησκευμάτων ή κοινοτήτων μη πιστευόντων.
- 2^η Αρχή: **πολυθρησκευτικότητα** του κράτους (εκτεταμένη συνεργασία με ορισμένα θρησκευάματα, τα οποία το ίδιο επιλέγει είτε με βάση νομικά κριτήρια, είτε με αυθαίρετη κυβερνητική απόφαση).

Χαρακτηριστικά του συστήματος χωρισμού με πολυθρησκευτικότητα του κράτους (2/2)

- 3^η Αρχή: βαθμιαία ισότητα/**σχετική ανισότητα** των θρησκευμάτων.
- 4^η Αρχή: **ευμενής ουδετερότητα** του κράτους.
- 5^η Αρχή: **θρησκευτική αυτονομία**.

➤ Παραδείγματα:

α) στο **Βέλγιο** υφίσταται θεσμική προστασία εκείνων που δεν έχουν θρησκευτικές πεποιθήσεις,

β) ενώ στην **Πορτογαλία** ο νόμος του 2000 για τη θρησκευτική ελευθερία αποτελεί μια μοναδική και αξιοσημείωτη περίπτωση επέκτασης της κρατικής προστασίας και των προνομίων της Καθολικής Εκκλησίας σε όλες τις υπόλοιπες **καταχωρημένες** θρησκευτικές κοινότητες της χώρας.

Ζητήματα διακρίσεων: Καταχώρηση (1/2)

- Η **διάκριση σε καταχωρημένους** (= αυτοί που έχουν νομική προσωπικότητα) και σε **μη καταχωρημένους θρησκευτικούς οργανισμούς** απαντάται σε όλες τις εδώ εξεταζόμενες χώρες.
- Η καταχώρηση γίνεται δυνάμει κάποιου νόμου ή βάσει του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι.
- Αυστρία, Τσεχία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία → διαθέτουν νομοθετήματα για την καταχώρηση.
- Οι συνέπειες της εν λόγω διάκρισης σχετίζονται με το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, αλλά και με τη χορήγηση θρησκευτικών δικαιωμάτων και προνομίων.

Ζητήματα διακρίσεων: Καταχώρηση (2/2)

- Για μεν τα θρησκευτικά δικαιώματα, η απόλαυσή τους θα πρέπει να αφορά οποιοδήποτε θρήσκευμα ανεξαρτήτως καταχώρησής του ή μη.
- Για τα τυχόν επιπλέον κρατικά προνόμια:
 - i. με βάση την **κοινοτιστική αντίληψη** των θρησκευτικών δικαιωμάτων, επιτρέπεται να εισάγεται από το κράτος προϋπόθεση απόκτησης εκ μέρους του θρησκεύματος μιας νομικής προσωπικότητας για την απόλαυσή τους,
 - ii. ενώ αντίθετα, η **φιλελεύθερη (ατομική) αντίληψη** περί θρησκευτικών δικαιωμάτων δε θεωρεί τέτοιες κρατικές προϋποθέσεις επιτρεπτές.

Άλλα ζητήματα διακρίσεων

- Η διάκριση με βάση την πολυεπίπεδη δομή των καθεστώτων θρησκευμάτων: το παράδειγμα του αυστριακού μοντέλου και κριτική παρουσίασή του.
- Άλλα παραδείγματα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Σύντομη επισκόπηση του γαλλικού συστήματος
χωρισμού με λαϊκό χαρακτήρα του κράτους**

Χωρισμός με λαϊκό χαρακτήρα του κράτους

- Η Γαλλία αποτελεί ειδική και μοναδική περίπτωση στο ζήτημα του χωρισμού κράτους-θρησκευμάτων, κάτι που **οφείλεται σε ιστορικούς λόγους** που σχετίζονται με τη Γαλλική Επανάσταση (1789).

Χαρακτηριστικά του συστήματος χωρισμού με λαϊκό χαρακτήρα του κράτους (1/2)

- 1^η Αρχή: **χωρισμός** κράτους-θρησκευμάτων ή κοινοτήτων μη πιστευόντων.
- 2^η Αρχή: **λαϊκότητα** του κράτους (**περιορισμένη συνεργασία** με ορισμένα θρησκευόμενα, τα οποία το ίδιο το κράτος επιλέγει είτε με βάση νομικά κριτήρια, είτε με αυθαίρετη κυβερνητική απόφαση και περιορισμένη παροχή προνομίων).

Χαρακτηριστικά του συστήματος χωρισμού με λαϊκό χαρακτήρα του κράτους (2/2)

- 3^η Αρχή: **βαθμιαία ισότητα** των θρησκευμάτων (η οποία όμως εδώ τείνει προς την απόλυτη ισότητα).
- 4^η Αρχή: **ευμενής ουδετερότητα** του κράτους.
- 5^η Αρχή: **θρησκευτική αυτονομία**.
 - Πλέον υφίσταται **θετική και όχι αρνητική ουδετερότητα** του γαλλικού κράτους.
 - Υπάρχουν και **εξαιρέσεις** στην υιοθέτηση του συστήματος αυτού από ορισμένα γαλλικά εδάφη, στα οποία κατισχύει το τοπικό δίκαιο.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κυριάκος Κυριαζόπουλος «Εκκλησιαστικό Δίκαιο III (Μεταπτυχιακό). Ενότητα 1^η: Συστήματα χωρισμού κράτους - θρησκευμάτων». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

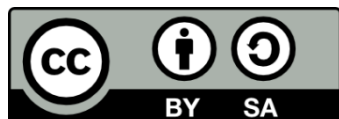

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαριάνθη-Ελένη
Διαμαντοπούλου

Θεσσαλονίκη, 01-05-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

